

Gill Paul

De geheime
vrouw

A.W. Bruna Uitgevers

Proloog

Lake Akanabee, New York State, 19 juli 2016

Het was negentwintig uur geleden dat Kitty Fisher haar man had verlaten en in die tijd had ze 5.975 kilometer afgelegd. Volgens het vliegtuigmagazine bedroeg de afstand tussen Londen en New York 5.570 kilometer en volgens het navigatiesysteem van haar auto had ze 405 kilometer afgelegd sinds ze bij de luchthaven was weggereden. Er lagen een oceaan en een halve staat tussen haar en Tom. Ze zou ontdaan moeten zijn, maar voelde zich verdoofd.

In Engeland was het nu zondagmiddag halfvijf en ze vroeg zich af wat Tom aan het doen was, maar trok een grimas toen ze zich voorstelde hoe hij in zijn joggingbroek en T-shirt door het huis liep te scharrelen. Hij had ongetwijfeld al haar beste vrienden gebeld en in alle onschuld gevraagd of ze wisten waar ze was. Hoe lang zou het duren voor hij erachter was dat ze naar Amerika was gevlogen, op zoek naar de blokhut aan het meer die ze van haar overgrootvader had geërfd?

Ze had er wel voor gezorgd geen papieren achter te laten, dus hij had het adres niet. Hij mocht een tijdje in zijn sop gaarkoken. Zijn verdiende loon voor zijn ontrouw. Ze huiverde bij het woord en onwillekeurig schoot het beeld van de berichten op zijn telefoon door haar hoofd. Ze was nog steeds in shock. Niets voelde echt. *Denk er niet aan, houd op met denken.*

De vrouw van het navigatiesysteem was geruststellend ze-

ker van haar zaak: ‘Over tweehonderd meter linksaf naar Big Brook Road.’ Het voelde prettig om te horen wat ze moest doen; dat had ze nodig nu de rest van haar leven instortte. Maar een paar minuten later leek de dame van de stem het mis te hebben. ‘U hebt uw bestemming bereikt,’ zei ze, maar Kitty zag slechts dikke bebossing aan weerskanten van de weg. Ze reed verder, maar de stem zei dringend: ‘Keer om.’

Kitty stapte uit de auto om te voet op verkenning te gaan, tuurde tussen de bomen door en ontdekte een pad, dat overwoekerd was met gras dat tot haar middel reikte en overhangende takken. Ze keek op de kaart die met de eigendoms-papieren van de blokhut was meegestuurd en besloot dat dit het moest zijn. Er zouden krassen op de autolak komen als ze probeerde erheen te rijden, dus ging ze te voet verder en baande zich een weg door het struikgewas. Er klonk gezoem van insecten en er hing een sterke geur van groen, als gemaaid gras na een regenbui. Het duurde niet lang of ze zag de stalen glinstering van Lake Akanabee, met speldenprikjes van licht die op het oppervlak dansten. Toen ze bij de oever kwam, keek ze om zich heen en tuurde naar haar kaart. De blokhut zou precies daar moeten staan.

Toen zag ze een berg van zo’n drieënhalve meter hoog, gecamoufleerd door kruipplanten. Er had hier in geen dertig jaar iemand gewoond en Kitty had zich erop voorbereid dat de blokhut gereduceerd zou zijn tot een hoop rommel. Maar het was alsof het bos een cocon had gevormd om het tegen de elementen te beschermen. Onkruid wikkelde zich om de fundering, drong zich door kapotte ramen naar binnen en vormde een tapijt op het dak. De ingang was amper zichtbaar door een massa verstrengeld groen. Maar de ligging van de blokhut, op een glooiende helling op slechts enkele meters van de kiezelachtige oever, was adembenemend.

Ze liep ernaartoe om beter te kunnen kijken. Een steiger die uitliep in het meer was al lang geleden ingestort; er rest-

ten slechts wat verloren palen. Er groeide een boompje dwars door de vier of vijf treden van de veranda van de blokhut, waardoor die kromgetrokken en gebarsten waren, en de wortels zaten als een slangennest verstrikt in het gebroken hout. Maar het roestige stalen dak leek waterdicht gebleven en had de muren eronder beschermd. Betonnen fundering, viel haar op.

Kitty klom voorzichtig op de veranda, waar roestige kettingen aan het plafond en wat kapotte planken op de grond erop wezen dat er ooit een schommelstoel had gehangen. Ze stelde zich voor dat haar overgrootvader daar naar het uitzicht zat te kijken, misschien met een biertje in zijn hand. Ze duwde het gebladerte opzij, kwam bij de deur van de blokhut en voelde dat die niet op slot zat. Binnen was het schemerig en muf, en er hing een geur van vochtige schimmel en oud hout. Stofdeeltjes dansten in de lichtstralen die door de gaten tussen de klimplanten door piepten. Toen haar ogen gewend waren, zag Kitty dat er één grote kamer was met een roestig fornuis, een oud ijzeren bed met een beschimmeld matras, een houten bureau en overal bergen rommel: vergeelde kranten, oude blikken eten en een paar versleten rubberen overschoenen.

Ze liep behoedzaam door de kamer. Via een deuropening kwam ze bij een badkamer met een bad, een wastafel en een wc vol vlekken; op een plank lag een met spinrag bedekte scheerkwast. Tot haar verbijstering spoelde het toilet door toen ze aan de hendel trok, en na een laag, krakend geluid kwam er donker water uit de kraan. Ze nam aan dat ze verbonden waren met een waterbron op de heuvel erachter en dat er een ondergrondse septische tank was, maar het moest minstens dertig jaar geleden zijn dat die tank voor het laatst geleege was.

Ze ging terug naar de zit-slaapkamer en liep rond om de staat van de muren en het plafond te inspecteren. Gelukkig was de vloer onder haar voeten stevig. Ze bedacht dat ze hier

zelfs kon overnachten als ze de rommel eenmaal had opgeruimd en het oerwoud had weggesnoeid om de boel te laten luchten.

Op de veranda liet ze het uitzicht op zich inwerken. Er stonden een paar zilverberken tussen haar en het strand, waar kleine golfjes over kabbelden. Er waren geen sporen van menselijke bewoning te zien en er drongen ook geen verkeersgeluiden door; de tegenoverliggende oever, zo'n anderhalve kilometer verderop, was dichtbebost. Er was niets anders dan zij, de bomen en het meer, en het was heerlijk.

Kitty liep terug naar de auto om haar tassen te halen en sleepte ze mee over het pad, waarbij ze het gras achter zich plette. Ze at een broodje rundvlees met augurk uit de selectie die ze op de luchthaven had gekocht, dronk een blikje Seven-Up en trok een stel stevige handschoenen aan om de kruipplanten die haar blokhut verstikten eruit te rukken. Ze had al het gevoel dat hij van haar was, merkte ze. Ze begon er al verliefd op te worden.

Een van de planten was kleefkruid. Dat probeerden zij en haar schoolvriendinnen vroeger altijd op elkaars rug te plakken zonder betrapt te worden. Een andere kruiper verspreidde zijn sporen door de lucht, waardoor ze een kriebel achter in haar keel kreeg. Ze zorgde er wel voor dat er geen bladeren tegen haar huid aan kwamen, want ze wist dat er in Amerika gifsumak voorkwam, maar was er niet zeker van hoe het eruitzag. Een zwerm kleine zwarte vliegjes vloog op in de lucht en dreef weg op de bries. Ze werkte met grimmige vastberadenheid door, in de hoop dat ze, door haar spieren volledig uit te putten, de paniekerige gedachten die door haar brein raasden kon sussen. *Niet aan Tom denken. Houd op met denken.* Uit de macht der eenentwintigste-eeuwse gewoonte had ze haar mobieltje en haar laptop meegenomen, maar die stonden allebei uit. Ze kon er niet tegen om zijn smoesjes en zelfrechtafdigingen aan te horen en wilde er gewoon helemaal niks van weten.

Toen ze de meeste begroeiing had weggesnoeid, zag ze dat de blokhut er door de verweerde houten latten uitzag als een organisch deel van het beboste landschap. Hoewel hij slechts één kamer telde, was hij wel groot, een meter of zes lang, met rondom ramen, en uit het schuine dak stak een kleine schoorsteen. Ze ging weer naar binnen en stopte puin in een paar stevige vuilniszakken die ze had meegebracht, waarbij ze even stilhield om wat vergeelde krantenkoppen te lezen: het ongeluk met de kerncentrale van Tsjernobyl in Rusland; de explosie van spaceshuttle de Challenger. De veren van het bed hadden het allang begeven, dus sleepte ze het naar buiten om het later te kunnen weggooiden, en rolde de slaapzak die ze had meegenomen uit in een hoek.

Tegen de tijd dat ze klaar was, zakte de zon steeds lager in het meer en piepten vogels luidkeels in hun laatste energie-uitbarsting van de dag. Ze ging op de veranda zitten luisteren. Er floot een whippoorwill en het klonk net als een wolvenhuiltje. Schimmige vleermuizen fladderden langs en in de verte kwaakten kikkers.

Opeens zag ze iets glinsteren tussen de boomwortels onder het gehavende hout van de trap. Ze ging languit liggen, strekte haar arm uit om het te pakken en was meteen verrast door het gewicht van het voorwerp. Ze haalde het tevoorschijn en zag dat het een gouden ovaal was, amper tweeënhalve centimeter, bezet met kleine, gekleurde juwelen – blauw, roze en amber – tussen kronkelige gouden strengen, als bloemen aan een wijnrank. Het zag er duur uit. Aan de achterkant bespeurde ze een gekraste inscriptie, maar die was door de jaren heen vervaagd. Er zat een gaatje bovenin en ze nam aan dat het aan een ketting had gezeten. Er was vast iemand die baalde dat ze zo'n adembenemend hangertje was verloren. Zij had nooit zoiets gehad.

Kitty stopte het diep in de zak van haar spijkerbroek en pakte nog een broodje van de luchthaven, deze keer met kal-

koen en sla. Ze at het bij wijze van avondmaaltijd en spoelde het weg met een miniatuurflesje Chenin Blanc dat ze uit het vliegtuig had meegenomen, terwijl ze met bungelende benen op de rand van de veranda zat. Voor haar wiegden de bomen in een licht briesje, en het gladde oppervlak van het meer weerspiegelde de fantastische kleuren van de lucht, die van lichtroze veranderden in zachtpaars, goud en daarna brons, zo levendig en onwerkelijk als de geschilderde titelbeelden van een Hollywoodfilm.

1

Tsarskoje Selo, Rusland, september 1914

Dmitri Malama kwam vanuit een diepe sluimering langzaam bij zijn positieven en werd zich vaag bewust van mompelende stemmen en de fluistering van een koel briesje op zijn gezicht. Hij had een akelige hoofdpijn; een knagende, zeurende pijn achter zijn slapen, die werd verergerd door de felheid van het licht. Ineens herinnerde hij zich dat hij in het hospitaal lag. Daar was hij de avond ervoor naartoe gebracht en het laatste wat hij nog wist was dat een verpleegkundige hem in water opgelost laudanum gaf.

Daarna herinnerde hij zich zijn been: hadden ze het van nacht geamputeerd? Sinds hij aan het front gewond was geraakt had hij steeds met de angst geleefd dat er een infectie bij zou komen en hij het kwijt zou raken. Hij deed zijn ogen open en richtte zich op zijn ellebogen op om te kijken: er waren twee bobbel. Hij sloeg het laken open en zag tot zijn enorme opluchting dat zijn linkerbeen in het verband zat, maar nog buitengewoon aanwezig was. Hij wiebelde voor de zekerheid met zijn tenen en liet zich weer op het kussen zakken, waarbij hij probeerde de verschillende pijntjes in zijn been, zijn hoofd en zijn binnenste te negeren.

Hij had in elk geval twee benen. Zonder hen had hij zijn land niet langer kunnen dienen. Dan zou hij naar huis zijn gestuurd om bij zijn ouders te gaan wonen, nergens goed voor, een meelijwekkend schepsel dat op een houten poot voortstropelde.

‘U bent wakker. Wilt u iets eten?’ Een gedrongen verpleegkundige met de schaduw van een snor kwam bij zijn bed zitten en hield hem zonder zijn antwoord af te wachten een lepel haverpap voor. Zijn maag kwam in opstand en hij wendde zijn hoofd af. ‘Heel goed, ik kom later terug,’ zei ze, terwijl ze even met haar koele vingers zijn voorhoofd beroerde.

Hij sloot zijn ogen en dommelde weg in een toestand van halfslaap. Hij hoorde geluiden op de afdeling om hem heen, maar zijn hoofd was loodzwaar en zijn gedachten waren een wirwar van beelden: van de oorlog, van zijn vriend Malevitsj die was neergeschoten en bloedend in het gras lag, van zijn zussen, van thuis.

Op de achtergrond hoorde hij een klaterende meisjeslach. Het klonk niet als de plumpe verpleegster die hem eerder had verzorgd. Hij deed zijn ogen een beetje open en zag de lange, slanke omtrekken van twee jonge verpleegsters met glanzend witte hoofdkapjes en lange, vormeloze rokken. Als hij zojuist voor het eerst op deze plek wakker was geworden, was hij misschien bang geweest dat hij gestorven was en engelen zag.

‘Ik ken u,’ zei een van de engelen, die naar zijn bed zweefde. ‘U zat bij de keizerlijke garde van paleis Peterhof. Was u niet degene die in zee dook om een hond te redden?’

Haar stem was laag en mooi. Toen ze dichterbij kwam, realiseerde hij zich met een schok dat ze groothertogin Tatjana was, de tweede dochter van tsaar Nicolaas. Terwijl Olga, de oudste, op haar vader leek, had Tatjana de licht oosterse botstructuur van haar moeder. Ze staarde hem met haar indringende, violet-grijze ogen aan en wachtte op antwoord.

‘Ja, ik vrees dat ik dat was. Mijn uniform was geruïneerd, mijn kapitein was woedend en de hond was een zwerfhond die zich uitschudde en ervandoor ging zonder dat er een bedankje afkon.’ Hij glimlachte. ‘Het verbaast me dat u daarover gehoord hebt, Uwe Keizerlijke Hoogheid.’

Ze lachte terug. ‘Ik hoorde een paar lijfgardes erover praten en vroeg of ze u aan wilden wijzen. U bent vast een hondenliefhebber.’

‘Zeer zeker. Ik heb er thuis twee, een barzoi en een laika. Het zijn deugnieten, maar ik mis ze vreselijk.’

‘Mijn vader is dol op barzois. Hij had er een die volgens hem intelligenter was dan de meeste mensen en hij was diepbedroefd toen het dier stierf.’ Ze trok fraai haar neus op. ‘Maar de honden die we in de kennels houden, blaffen voortdurend. Ik zou dolgraag een hond van mezelf in het paleis hebben, maar dan zou hij wel een stuk rustiger moeten zijn. Kunt u me misschien adviseren?’

Hij voelde zich vereerd omdat een groothertogin op zo’n natuurlijke, alledaagse manier met hem sprak. ‘Natuurlijk, Uwe Keizerlijke Hoogheid. Geeft u de voorkeur aan kleine of grote honden?’

‘Kleine, denk ik. En u hoeft me geen “Uwe Koninklijke Hoogheid” te noemen. Ik ben hier verpleegster, geen lid van de keizerlijke familie. Mama, mijn zus Olga en ik laten ons allemaal opleiden tot verpleegster om de oorlogsinspanningen te verlichten. Tegenwoordig sta ik bekend als “zuster Romanova Drie”, terwijl zij Eén en Twee zijn.’

Hij gniffelde om de onpersoonlijke bijnaam. ‘Houdt u van terriërs, zuster Romanova Drie? De zwarte Russische terriër is een slimme hond en niet te onbesuisd. Spaniëls zijn ook populair bij dames, vanwege hun zijdezachte vacht. En dan zijn er nog verschillende kleine bulldogsoorten. Ik hou wel van Franse bulldogs.’

Ze klapte in haar handen. ‘O, ja! Ik ben dol op die ernstige, gerimpelde snoetjes, alsof ze de last van de hele wereld op hun schouders dragen.’

Haar zus Olga, de andere engel in het wit, riep om te zeggen dat ze naar de volgende afdeling ging. Dmitri verwachtte dat Tatjana wel zou volgen, maar ze draalde.

‘Ik zie dat u een beenwond hebt,’ zei ze. ‘Doet die niet vreselijk zeer? Kan ik iets voor u halen?’

Hij schudde zijn hoofd. ‘Dank u, het gaat wel. Het zit me alleen dwars dat ik zo onvoorzichtig ben geweest in de eerste oorlogsweek gewond te raken.’

‘Is het een schotwond?’

Hij dacht terug aan het ogenblik waarop hij wegrende om Malevitsj uit het veld te halen en hem aan zijn kraag meesleurde. Achteraf had hij wel een klap op zijn dijbeen gevoeld, maar hij had er niet bij nagedacht omdat hij zich concentreerde op het redden van zijn vriend. ‘Ja. Ik besefte pas dat ik geraakt was toen we terug waren op de basis. Dat was vreemd, want toen pas begon het pijn te doen en te bloeden.’ Opeens was het bloed uit de wond gegutst en hij was op de grond gevallen. Het was een raadsel waarom het niet eerder was gaan bloeden, op het veld – alsof een van de heiligen voor hem had gezorgd. Hij herinnerde zich dat hij het na die val heel warm had gekregen en was gaan bibberen; zijn tanden klapperden en ze hadden zijn broek afgescheurd en een rafelig gat gezien, dat dwars door zijn linkerbeen ging en zijn rechterbeen had geschampt.

Gelukkig was de kogel er niet in blijven zitten. Misschien hadden de chirurgen zijn been daardoor kunnen redden. Gedurende de afgelopen weken was hij vanaf het front in Gumbinnen, Oost-Pruisen, via verschillende medische posten terugvervoerd naar het Catharinapaleis in Sint-Petersburg, waar de grote staatsiezen waren omgebouwd tot hospitaalafdelingen.

Tatjana vroeg naar zijn regiment en slaakte een kreet toen ze hoorde dat hij tot het achtste regiment lansiers van Voznesensk behoorde. ‘U bent een van mijn eigen mannen! Ik moet buitengewoon goed voor u zorgen.’ Zowel Olga als Tatjana had op haar veertiende verjaardag het erecommando over haar eigen regiment gekregen.

‘Het is een grote eer om door mijn eigen kolonel verpleegd te worden.’ Hij grijnsde. ‘Maar ik neem aan dat ik me moet gedragen met u in de buurt.’

Ze kletsten nog wat over de oorlog, die slechts enkele weken daarvoor was uitgelokt door het onstuitbare militarisme van de Duitse keizer. Het was nog steeds een schok voor Dmitri, en Tatjana vertelde dat het des te schokkender voor hen was omdat ze zoveel Duitse familie hadden, aangezien haar moeder er geboren was. Ze noemde de keizer een zwijn. Olga keek om het hoekje, op zoek naar haar zus, en maakte met gespreide vingers een kort, ongeduldig gebaar.

‘Ik moet weer aan het werk,’ zei Tatjana. ‘Het is de bedoeling dat ik met een meer ervaren verpleegster meeloop en die zal wel op me wachten. Maar vertel eens, is er iets wat ik kan doen om uw verblijf aangenamer te maken?’

‘Ik neem aan dat u me geen boek kunt lenen? Een willekeurig boek. Ik ben dol op lezen.’ Hij hoopte dat hij niet aanmatigend was. ‘Ik geef het terug, uiteraard.’

Ze leek verrukt. ‘Ik ben ook dol op lezen. Wat zijn uw favoriete schrijvers?’

Hij aarzelde. Er waren tegenwoordig zoveel antitsaristische schrijvers: Alexandr Koeprin, Maksim Gorki, Ivan Boenin... hij moest uit een eerder tijdperk kiezen. ‘Tolstoj, natuurlijk. En Tsjechov.’

‘Ik ben het met u eens,’ zei ze. ‘Ik geef veruit de voorkeur aan de klassiekers boven moderne schrijvers. Mijn absolute favoriet is Toergenjev. Hebt u *Vaders en zonen* gelezen?’

Dmitri was verbaasd, aangezien in de roman aan de orde kwam hoe de jongere generatie de waarden van de oude, aristocratische orde verwierp. ‘Niet meer sinds ik klein was. Ik ben dol op Toergenjevs poëtische taal. Hij roept beelden op die de ziel prikkelen.’

Dat vond ze amusant. ‘U klinkt zelf als een schrijver.’

Hij trok een grimas. ‘Als jongeling hield ik een dagboek bij,

maar nu al heel lang niet meer. Het was tamelijk zeurderig en genotzuchtig.'

'Heus? Ik hou ook een dagboek bij. Ik probeer de gebeurtenissen van de dag waarheidsgetrouw te beschrijven. Ik vind het een prettige uitdaging om precies de juiste woorden te vinden en die komen vaak in me op wanneer ik iets heel anders aan het doen ben: hier in het hospitaal werken of mijn borduurwerk doen, of...'. Ze hield op en bloosde licht.

Hij vond haar manier van praten aangenaam: langzaam, haar woorden afwegend, waarbij hij de intelligentie in haar ogen kon zien. 'In dat geval hebt u de instincten van een schrijver.'

Ze lachte. 'O, daar kan ik echt geen aanspraak op maken... niemand behalve ikzelf leest mijn dagboek.'

'Zonder publiek kun je je meest waarachtige gevoelens uitdrukken. Ik vond schrijven altijd heel nuttig om mezelf te begrijpen. Soms reageer je toch instinctief op een manier waar je zelf van te kijken staat? Dan denk je: waarom ben ik boos? Waarom maakt dat me verdrietig? Het is fascinerend om te achterhalen wat het vonkje was dat de reactie teweegbracht, misschien slechts een onbedoelde nuance, iets wat een snaar raakte en de emotie van een veel eerdere ervaring opriep... de menselijke aard is de boeiendste studie ooit.' Hij zweeg, want hij had het gevoel dat hij te veel praatte en haar misschien verveelde, maar ze leek aandachtig te luisteren.

'Ik weet precies wat u bedoelt,' zei ze, en ze beet op haar lip alsof er ongezien een voorbeeld door haar hoofd speelde.

Dmitri keek naar haar en bedacht wat een open, natuurlijk meisje ze leek te zijn. Hij had verwacht dat de dochters van de tsaar hautain en gedistingeerd zouden zijn, zoals de meeste vooraanstaande dames van de aristocratie van Sint-Petersburg, maar Tatjana leek in het geheel geen maniertjes te hebben. Ze sprak met hem alsof hij een gelijke was.

'Zuster Romanova Drie,' riep een vrouw vanuit de deuropening.

‘Ik kom eraan, zuster Chebotareva.’ Ze schonk Dmitri een vlugge, warme glimlach, zei: ‘Tot morgen,’ en ze haastte zich van de ziekenzaal af.

Dmitri keek haar met een glimlach om zijn lippen na en was zijn pijn volkomen vergeten. Hij vroeg zich af hoe oud Tatjana was en rekende toen uit dat ze zeventien moest zijn, zes jaar jonger dan hij. In haar manier van doen leek ze nog jonger. En ze was veel mooier dan hij zich ooit had voorgesteld toen hij haar van een afstand had gezien. Haar huid was romige perfectie, haar ogen waren net diepe poelen, haar lippen leken wel door wilde bessen besmeurd... Als ze geen Romanova was geweest, had Dmitri met haar geflirt. Gedurende zijn jaren bij de keizerlijke garde had hij een aantal veroveringen gemaakt onder de jongedames met een titel uit Sint-Petersburg, al had geen van hen zijn belangstelling lang weten vast te houden. Maar hier, dacht hij, hier was een meisje op wie hij gemakkelijk verliefd zou kunnen worden.

2

De volgende ochtend deed Dmitri zijn ogen open en staarde naar het plafond, waar cupido's, griffioenen en andere mythologische wezens in korenbloemblauwe halve cirkels dansten. Een enorme kroonluchter met meerdere strengen glinsterde in het zonlicht. De wanden waren van witte zijde met fijntjes geschilderde blauwe bloemen. Hij lag in de Blauwe Salon van het Catharinapaleis, een ruimte waar hij soms weleens naar binnen had gegluurd toen hij in de keizerlijke garde had gediend. Zijn buurman in het volgende bed, een kerel met de naam Stepanov, vertelde hem dat de staatsiezen van het Winterpaleis ook waren omgebouwd tot provisorische ziekenzalen voor gewonde officieren. De versieringen waren van de oppervlakken verwijderd en de kostbare meubels vervangen door ziekenhuisbedden, maar de haardijzers en de vuurschermen waren van verguld brons en op de rijkelijk versierde klok op de schoorsteenmantel stonden de goden Bacchus en Momus in het marmer en het brons. De rijkdom van de Romanovs was onmetelijk.

De koninklijke familie woonde niet langer in het Catharinapaleis, maar verkoos 's winters de relatieve knusheid van het nabijgelegen Alexanderpaleis en 's zomers de extravagante luxe van het koninklijke jacht, Standart, of hun Krimpaleis in Livadija voor de vakantie. De meeste statige paleizen langs de oevers van de Oostzee bij Sint-Petersburg waar Dmitri had gewerkt, werden bewaard voor ceremoniële doelen: om hoogwaardigheidsbekleders te ontvangen en als locatie voor staatsaangelegenheden.

Hoe zou het zijn om in zulke grenzeloze weelde te leven? vroeg Dmitri zich af. Om een olifantenhuis en een Chinees theater in je tuin te hebben, door geüniformeerde chauffeurs rondgereden te worden in glanzende nieuwe automobielen, alles te kunnen kopen wat je hartje begeerde? Tatjana kwam niet over als een verwend meisje, maar puur en alleen door de grandeur van haar opvoeding moest ze een buitenbeentje zijn. Hij wist dat haar kleren werden vervaardigd door Franse couturiers, dat haar hoeden werden gestuurd door een chique winkel in Londen, dat haar parfum afkomstig was van Brocard & Co en dat haar schoenen van Henry Weiss waren. Het was hem vaak opgevallen dat er zendingen werden bezorgd met een speciale koerier. Hij mocht dan de zoon van een legergeneraal zijn en deel uitmaken van een familie uit de hogere klasse met veel connecties, maar hij kon toch zeker niet hopen dat hij ooit een hechte band met Tatjana kon krijgen? Dat was onmogelijk, of niet soms?

Hij keek op de klok en vroeg zich af hoe laat ze zou komen. De dag ervoor was het halverwege de ochtend geweest toen ze bij zijn bed kwam staan. Hij wist een deel van zijn ontbijt naar binnen te krijgen en liet zijn verband verschonen door de verpleegster met de snor. Ze bracht hem een kom water en een scheermes en hij schoor zich en kamde zijn haar, erop gebrand om er toonbaar uit te zien voor als Tatjana kwam.

Ze wipte om tien uur binnen, haar wangen rood van het haasten, met drie boeken onder haar arm.

‘Ik hoop dat ik u niet heb laten wachten. Ik moest lessen volgen en daarna moest ik naar de Moeder Gods-kerk om voor onze soldaten te bidden. Hier... vindt u deze misschien interessant?’ Ze legde de boeken op de deken, trok een stoel bij en ging bij zijn bed zitten.

‘Wat aardig van u, zuster Romanova Drie.’ Dmitri glimlachte. Hij pakte het eerste boek: *Vaders en zonen* van Toergenjev. ‘Ik zal dit met plezier herlezen om te kijken of het overeen-

stemt met mijn herinneringen.' Ze keek begerig toe terwijl hij de andere boeken bestudeerde. 'Ik heb *De Kreutzersonate* van Tolstoj nooit gelezen, dus daar kijk ik naar uit. En de korte verhalen van Gorki zijn perfect: ik herinner me er een over het uithakken van een tunnel in een berg; hebt u dat gelezen?'

'O, ja, dat was zo beklemmend. Denkt u dat het waar kan zijn dat bergen een geest hebben die mensen die hun schade toebrengen kwaad kan doen?'

Haar ogen leken grijs vandaag, met violette vlekjes rond de rand van de irissen. Er piepte een lok kastanjebruin haar onder haar witte kapje vandaan.

'Ik weet nog dat ik een keer zag dat zo'n tunnel werd uitgegraven en dat ik dat eruit vond zien als een schending van de natuur. Gorki heeft dat gevoel van het toebrengen van een wond weten te vangen. Dank u wel voor de boeken. Ik zal niet meer zo'n storende, veeleisende patiënt zijn nu ik het zo druk krijg.' Hij streek over het dure omslag van Marokkaans leer.

Ze keek om zich heen, niet zeker of ze hem moest geloven, en besepte toen dat hij haar voor de gek hield. 'Misschien kunnen we ze bespreken als u ze uit hebt. Ik praat graag over boeken. Ik schrijf er vaak kritieken over in mijn dagboeken.'

'Ik kan me niet voorstellen wanneer u tijd vindt om in uw dagboek te schrijven. Het klinkt alsof uw dagen volledig gevuld zijn: verpleegster, groothertogin, kolonel...' Hij was aan het vissen, popelend om meer over haar leven te weten te komen.

'Ik schrijf elke avond voor het slapengaan. Gisteravond heb ik zelfs over u geschreven.' Ze werd rood. 'Mama zegt dat u een held bent, dat u een gewonde officier hebt gered terwijl u onder vijandelijk vuur lag. Ze gaat u onderscheiden met het Gouden Kruis.'

Dmitri was verrast. 'Het is een verzekeringspolis die alle soldaten volgen. Als je de kans krijgt, glip je weg om de gewonden terug te brengen, in de hoop dat iemand dat op een

dag ook voor jou zal doen.' Hij vertelde haar niet dat de officier een vriend van hem was en dat hij nog steeds niet had gehoord of Malevitsj zijn verwondingen had overleefd. Hij wist dat hij van streek zou raken als hij erover begon.

'Hoe het ook zij, ik weet zeker dat ze niet zomaar aan iedereen onderscheidingen wegens moed geven. Ik vermoed dat u bescheiden bent. U hebt een heldhaftige uitstraling.' Haar ogen fonkelden.

Nu lachte hij. 'Ik weet niet precies wat een heldhaftige uitstraling is! Mijn vader was een echte held. Hij was generaal van de cavalerie in het leger van tsaar Alexander, diende tijdens vele campagnes en werd in 1904 onderkoning van Georgië. Hij heeft zoveel onderscheidingen op zijn jasje gespeld dat het net zo zwaar is als een wapenrusting. Ik ben slechts een eenvoudige cavalerist die bevelen opvolgt.'

'Vecht uw vader in de huidige oorlog?'

'Nee, hij heeft zich teruggetrokken in mijn geboortestad Lozuvatka in de provincie Ekaterininskaya.'

'Daar ben ik nog nooit geweest. Is het er mooi?'

Dmitri trok zijn neus op. 'Het is een heel klein stadje en het ligt aan een fraaie rivier niet ver van de Zee van Azov, maar Uwe Keizerlijke Hoogheid zou geen reden hebben om erheen te gaan. Er zijn daar geen noemenswaardige hogere kringen. In mijn jeugd was het er landelijk, maar nu zijn ze mineralen aan het delven en worden er grote houwen in het landschap gemaakt, net als Gorki's tunnel.'

'Komt u uit een grote familie?' Ze keek hem aandachtig aan. 'Wat voor jeugd hebt u gehad?'

'Niet zo groot als die van Uwe Keizerlijke Hoogheid. Ik heb twee oudere zussen, Vera en Valerina, maar geen broers. De meisjes probeerden me altijd bij hun spelletjes te betrekken, trokken me kostuums aan en lieten me in hun toneelstukken spelen. U hebt geen idee hoezeer het karakter van een kleine jongen gevormd wordt als hij wordt gedwongen een pruik en

een jurk te dragen en blosjes op zijn wangen getekend krijgt! Ik ontsnapte rond mijn negende nadat ik bevriend raakte met een van de tuinmannen op ons familielandgoed. Hij leerde me jagen en vissen, aangezien mijn vader vaak van huis was. Al met al was het een tamelijk doorsneekindertijd.' Hij vertelde haar niet over de hevige ruzies als zijn heetgebakerde vader terugkwam, en de wrede klappen die hij had moeten verduren, soms met een paardenzweep.

'Vertel eens, zijn uw zussen nu getrouwd?'

'Vera is getrouwd met prins Alexander Eristavi-Ksani van Georgië, maar Valerina woont nog steeds bij onze ouders thuis. Ze is zesentwintig en ik hoop dat ze ooit nog eens een man vindt, maar ze is de stillere van de twee, misschien enigszins verlegen. Ik heb een erg hechte band met haar.'

'Ik zou ze dolgraag ontmoeten!' riep Tatjana uit. 'Ik ken nauwelijks vrouwen buiten onze familie. Mama gaf Olga en mij net toestemming om af en toe naar een bal of soiree te gaan toen de oorlog uitbrak. We hoorden vroeger altijd muziek omhoogzweven naar de ramen en zagen keurige dames op de Oostzee schaatsen, maar hoe we ook smeekten, we mochten vrijwel nooit met hen meedoen. Tante Olga – papa's zus – nodigde ons zo nu en dan uit, maar ik denk dat de dames het ongemakkelijk vonden zich aan ons voor te stellen. Ik had u waarschijnlijk nooit ontmoet, vaandrig Malama, als deze oorlog en uw verwondingen er niet geweest waren.'

'Ik ben erg blij dat we elkaar ontmoet hebben, zuster Romanova Drie. Onze conversaties verlichten mijn frustratie over het feit dat ik aan bed gekluisterd ben en dat mijn oren tuiten van het gekreun en gesnurk van mijn medeofficieren.' Haar hand lag niet ver van de zijne op de deken en hij hunkerde ernaar hem te pakken of zelfs naar zijn lippen te brengen. Bij een andere vrouw had hij dat misschien wel gedaan, maar hij durfde het niet te proberen bij een groothertogin van het Huis Romanov.

Haar zus Olga kwam de kamer binnen en liep naar hen toe. Ze was kleiner dan Tatjana en bij lange na niet zo knap, met haar grove trekken en gewoon blauwe ogen. ‘Wie is deze patiënt, die al je tijd opslokt?’ vroeg ze met een vrolijke blik. ‘Kan het soms vaandrig Malama zijn, de officier over wie je ons gisteren de hele avond hebt onderhouden?’ Tatjana werd vuurrood en Dmitri boog zijn hoofd met de woorden: ‘*À votre service.*’

Tatjana stond op.

‘Nogmaals dank voor de boeken,’ zei Dmitri. ‘Ik zal onmiddellijk beginnen in Toergenjev.’

‘Ik kom straks langs om te kijken hoeveel u gelezen hebt,’ beloofde Tatjana.

De meisjes repten zich de kamer uit en Dmitri bleef in een roes liggen. Het leek erop dat ze hem leuk vond. Ze vond het in elk geval plezierig om met hem te praten en had met haar moeder en zus over hem gesproken. Betekende dit dat de kans bestond dat ze bij elkaar zouden komen? Zijn familie bezat een groot landgoed, maar hun rijkdom was niets vergeleken bij de immense weelde van de Romanovs. Zou hij als te laag worden beschouwd? Hoopten ze buitenlandse prinses voor alle vier de meisjes Romanov te vinden, of zou de zoon van een Russische generaal voldoen?

Stepanov riep hem toe: ‘Gefeliciteerd! Ik hoorde haar zeggen dat je het Gouden Kruis krijgt!’

Dmitri fronste zijn voorhoofd en vroeg zich af hoeveel Stepanov van het gesprek had opgevangen. Hij had geen zin om te praten. Hij wilde zijn ogen dichtdoen en terugdenken aan de zoete jasmijngeur van Tatjana’s huid, de directheid van haar blik, de zachte toon van haar stem, de manier waarop haar emoties op haar gezicht te lezen stonden voor iemand die daar oog voor had. Hij sloeg de roman van Toergenjev open en zag dat ze haar naam op het titelblad had geschreven, zowel in het Russisch als in het Engels, met keurige, gelijk-

matige letters. Hij liet zijn vinger er licht overheen glijden, hield het boek omhoog en snoof de geur van de bladzijden op. Moest hij zichzelf ervan proberen te weerhouden verliefd op haar te worden? Hij vermoedde dat het daarvoor al te laat zou zijn.

3

‘Heb je het nieuws over Tannenburg al gehoord?’ riep Stepanov, die Dmitri’s dromerijen verstoorde. ‘Het is rampzalig: 78.000 man dood of gewond, 92.000 man gevangengenomen, en generaal Samsonov heeft de hand aan zichzelf geslagen.’ Hij las de cijfers voor uit de krant.

Dmitri wist al dat het Russische Tweede Leger door de Duitsers was ingesloten, maar had tot nu toe nog niets over het aantal slachtoffers gehoord. Hij werd misselijk van de enorme omvang van de slachtpartij. ‘Hoe kon dit gebeuren? Waarom is de Duitse geheime dienst zoveel beter dan die van ons? Het lijkt wel of zij al onze boodschappen onderscheppen, terwijl wij in het duister tasten over hun plannen.’

Stepanov trok een grimas. ‘Ze zijn ook beter uitgerust. Hun geweren hebben een groter bereik en meer explosieve kracht. Het maakt niet uit dat wij met grotere aantallen zijn als we de strijd in worden gestuurd met negentiende-eeuwse wapens.’

Dmitri dacht aan de vrienden die hij aan het front had achtergelaten: waren die nog in leven, of waren ze geveld door de ongehoord grote geweren? Het Russische leger was het grootste ter wereld, maar de Duitse vijand was wendbaarder, flexibeler. ‘We verliezen deze oorlog binnen een paar maanden als we geen moderne uitrusting krijgen en sneller worden in het veld. Onze hiërarchische structuur is te traag en te voorzichtig. Het duurt zo lang voordat wijzigingen in het bevel worden doorgevoerd dat de vijand allang weg is.’

Stepanov was droefgeestig. ‘Volgens de redacteur van deze

krant kunnen we niet concurreren met het spoorwegnet dat het Duitse leger ondersteunt. Wij rijden nog op paarden rond, maar de dagen dat er cavalerie wordt gebruikt in de strijd zijn geteld. Een paard vormt een groot doelwit en de grote geweren maken hen doodsbang.’

Dmitri was het met hem eens, maar dat betekende wel dat alles wat hij bij het prestigieuze keizerlijke Corps des Pages en daarna bij het regiment Lansiers van de Keizerlijke Garde geleerd had, gedateerd was. Hij was een vaardig cavalerist, maar wist niets over het positioneren, laden en afvuren van de grote artilleriegranaten die nu in gebruik waren. Hij was uitmuntend geweest tijdens zijn examens natuurwetenschappen, militaire geschiedenis en wiskunde, maar had vrijwel geen ervaring met de verwoestende nieuwe militaire technologie.

De volgende ochtend om tien uur stormde Tatjana helemaal opgewonden de ziekenzaal op. ‘Malama, waarom hebt u niet gezegd dat u de Stoverstny hebt gewonnen?’

Dmitri had vorig jaar vanaf de start van de prestigieuze paardenrace vooraan gereden op Ortipo, zijn cognackleurige merrie. ‘Dat was vele manen geleden,’ zei hij. ‘Ik voel me gevleid dat u onderzoek naar me hebt gedaan.’

‘Och, natuurlijk heb ik dat gedaan,’ zei ze, terwijl ze op de rand van zijn bed ging zitten, aangezien er nergens een stoel te bekennen was. Bij ieder ander meisje zou hij het beschouwd hebben als een flirterig gebaar, maar Tatjana deed het op natuurlijke wijze, zonder valsheid. ‘Ik probeer erachter te komen wat u drijft.’

‘Ik vrees dat dat een heel saai onderzoek oplevert.’ Hij glimlachte. ‘Ik ben legerofficier en ben erop gebrand zo snel mogelijk naar mijn regiment terug te keren om voor mijn land te vechten. Ik ben zo voorspelbaar dat ik er zelf van moet geeuwen.’

‘Ik zal u geen toestemming geven te vertrekken,’ zei Tatjana plagerig. ‘Als uw kolonel beveel ik u hier te blijven.’

Hij keek naar het achterste deel van de ziekenzaal, waar Olga op het bed van een officier met de naam Karangozov zat, en antwoordde: ‘Ik kan een rechtstreeks bevel niet negeren. Denkt u soms dat het leger beter af is zonder mij?’

Ze giechelde. ‘Haastig weggaan en u laten neerschieten vergt veel mankracht. U moet hier blijven om mij te vermaaken.’

‘Maar u bent degene die mij vermaakt, terwijl ik hier als een nutteloze homp mens lig. Het leven op de ziekenzaal zou ondraaglijk saai zijn zonder uw bezoeken om naar uit te kijken.’

‘Misschien bent u binnenkort in staat om met me op het terrein te gaan wandelen? De temperatuur is mild en de bladeren beginnen schitterend rood en geel te worden.’

Hij keek door de hoge ramen naar de wolken die langs ijlden. Telkens wanneer Tatjana iets persoonlijks zei, maakte zijn hart een sprongetje. Sprak ze ook zo vriendelijk tegen andere patiënten? Op hun afdeling bleef ze onmiskenbaar veel langer bij zijn bed staan dan bij de andere.

‘Dat zou ik fijn vinden, kolonel,’ zei hij enigszins schor.

Haar moeder, tsarina Alexandra, liep haastig de kamer binnen en Olga en Tatjana sprongen van de bedden van de officieren af. ‘Waarom verschoon je het verband van vaandrig Malama niet?’ instrueerde de tsarina Tatjana, terwijl ze Dmitri vlug toeknikte. ‘Olga, kom met me mee naar het bijgebouw.’

Tatjana ging water, een schaar en verband halen en Dmitri kromp ineen bij de gedachte dat ze zou zien hoe lelijk zijn wond was. Hij wist dat hij er niet slecht uitzag met zijn donkerblonde haar en kastanjebruine ogen, maar zijn linkerbeen was aan weerszijden gehavend door diepe wonden die nu gezonden met belachelijke kleuren: rafelige blauwpaarse strepen, omrand door grijze en oranje zwellingen, en de huid was kaal

waar het haar was afgeschoren. De wonden bloedden in elk geval niet meer en er kwam ook geen pus meer uit, maar het waren onvolkomenheden die hij liever had verborgen.

Hij kon niet kijken toen haar koele vingers de wonden rondom schoonmaakten. Door haar aanraking werd zijn mannelijkheid stijf en hij wriemelde om de dekens over de plek te frommelen zodat ze het niet zou opmerken. Het was kwellend en heerlijk tegelijk. Ze spraken niet en keken niet naar elkaar, en hij vroeg zich af of zij misschien ook in verlegenheid werd gebracht.

‘U doet het niet slecht,’ zei hij, terwijl ze de laatste knoop in het verband legde en haar instrumenten begon te verzamelen. ‘Er zou een carrière als verpleegster voor u weggelegd kunnen zijn als het u gaat vervelen om groothertogin te zijn.’

‘Dank u wel, mijnheer.’ Ze boog met gespeelde beleefdheid. ‘Ik behaag u graag. Ik kom later terug om te kijken of u niemand lastigvalt.’

Ze keek hem recht in de ogen terwijl ze sprak en hij voelde een schok, werkelijk alsof hij geraakt was door Cupido’s pijl. De woorden van dichters door de generaties heen, woorden die hij voorheen afgezaagd en clichématig had gevonden, kwamen hem nu ineens logisch voor. Hij voelde zich uitzinnig gelukkig en tegelijk ook onbeheerst angstig. Koesterde Tatjana romantische gevoelens voor hem of genoot ze gewoon van zijn gezelschap? Hoe kon hij haar laten weten dat hij verliefd op haar was zonder gêne op te wekken of de intimiteit te bederven die tussen hen ontstond?

Tijdens de oneindige uren bedrust piekerde Dmitri over de verschillende manieren om haar gevoelens te achterhalen en hij besloot dat hij haar een geschenk moest geven: iets persoonlijks, iets wat ze zou koesteren. Een boek? Hij kon onmogelijk te weten komen wat ze al had gelezen of niet en hij vond het ook een nogal bezadigd cadeau. Sieraden? Haar familie had meer opzichtig goud en kostbare edelstenen dan

hij zich ooit zou kunnen veroorloven. Toen dacht hij weer aan het onderwerp van hun allereerste conversatie en wist hij het antwoord: hij zou een puppy voor haar kopen.

Hij kende een fokker in Sint-Petersburg die een aantal prachtige Franse bulldogs had. Eén daarvan zou perfect zijn, maar hoe kon hij hem bij Tatjana krijgen? Hij wilde haar reactie zien als ze het geschenk kreeg, dus hij kon de hond niet zomaar bij het Alexanderpaleis laten afleveren.

Die avond kwam Anna Vyubova, de hofdame van de tsarina, langs om zijn kussens op te schudden. Ze was een gemoedelijk type met een rond gezicht, een vriendin bij wie zijn moeder vaak verbleef als ze naar Sint-Petersburg kwam voor het sociale seizoen, en ze informeerde naar zijn familie. Dmitri besloot haar advies te vragen. Dacht zij dat het aanvaardbaar was als hij een puppy zou kopen als geschenk voor groothertogin Tatjana? Hij legde uit dat hij haar wilde verrassen.

Anna's gezicht lichtte verheugd op. 'Wat schattig!' riep ze uit. 'Ik weet zeker dat ze het geweldig zou vinden. Wat kan ik doen om te helpen?'

Dmitri vertelde haar waar de fokker te vinden was en beschreef gedetailleerd wat voor soort dier hij wilde: niet het kleinste uit het nest, maar een pup die zelfverzekerd was in de buurt van mensen en niet snel bang was. 'Kies de pup die aan een uitgestrekte hand komt snuffelen en schuin naar u opkijkt. Mijd de puppy's die achteraf blijven staan blaffen of hun tanden ontbloten. Ik wil een pup die speels is, maar die niet zijn tanden gebruikt. We mogen niet riskeren dat hij de groothertogin bijt.'

Anna stemde ermee in om te helpen kiezen en Dmitri's advies op te volgen. Ze leek opgetogen om deelgenoot te zijn van het geheim.

Twee dagen later kwam ze bij zijn bed staan om hem in te fluisteren dat de fokker een perfecte pup had en dat ze die

gereserveerd had, maar dat het nog een week zou duren voor het zover was dat hij bij zijn moeder weggehaald kon worden. Dmitri was gefrustreerd door de vertraging. Hij zag Tatjana elke dag, en Olga en zij kwamen nu naast hun ochtendbezoekjes ook nog 's avonds langs. Ze hadden om zes uur les van dokter Vera Gedroits, waarna ze de instrumenten voor de volgende dag steriliseerden. Als er daarna nog tijd was, speelde Olga piano en zongen ze mee met wat bekende liedjes, zoals het Letse lievelingslied 'Kaut Kur'. Tatjana zong zachtjes, maar Dmitri kon wel horen dat ze een pure, zuivere stem had.

Op de dag dat de puppy klaar was om overgedragen te worden, gaf Dmitri nog wat laatste instructies aan Anna Vyrubova: ze moest een mand kopen om hem in te vervoeren, een halsband, wat voer, een waterbakje en een hondenmand, en hij gaf haar geld om die dingen te kopen. Toen ze een uur later terugkeerde met de dierbare vracht in een doos, gluurde Dmitri erin en grijnsde: hij was volmaakt. Anna ging Tatjana halen, die in het bijgebouw was.

Ze kwam algauw naar de ziekenzaal en keek zenuwachtig. 'Anna Vyrubova zei dat u me wilde zien.' Ze zag de doos. 'Wat is dat?'

Hij hield hem omhoog. 'Een geschenk om u te bedanken voor uw geduld.' Er kwamen snuffelende hijggeluiden uit de doos.

Tatjana pakte de doos en maakte hem behoedzaam open. Er kwam een zwart koppie uit dat haar hand likte en ze slaakte een verrukte kreet. De hond paste met gemak in het kommetje van haar handen en ze bekeek de puntige oortjes, de fronsrimpel tussen de ogen en het gerimpelde snoetje, en ze boog zich voorover om hem een kus op zijn fluwelige kop te geven.

'Malama...!' begon ze en ze keek naar hem op, maar kon geen woord meer uitbrengen. Ze werd overspoeld door emo-

ties en was praktisch sprakeloos, maar dat maakte niet uit, want Dmitri zag in haar ogen dat ze van hem hield. En nu moest ze weten dat hij ook van haar hield. Zijn hart zwol van een geluk dat zo diep zat dat hij nauwelijks kon ademen.

4

Oktober bracht ijzige winden uit de poolstreek, die gepaard gingen met hevige slagregens. Op een dag, toen het was opgehouden met regenen, haalde Tatjana een rolstoel en duwde Dmitri naar de prachtig gesnoeide geometrisch aangelegde tuinen van het Catharinapaleis, zodat ze konden beginnen met het africhten van de kleine bulldog, die ze Ortipo had genoemd, naar Dmitri's cavaleriepaard. Dmitri liet Ortipo een piepklein stukje kip zien en hield zijn hand op, waarbij hij de hond luidkeels 'Zit!' opdroeg, terwijl Tatjana op het achterste van het dier drukte om het duidelijk te maken. Maar zodra ze haar hand weghaalde, sprong Ortipo naar de rolstoel en probeerde de kip te pakken. Tatjana probeerde het opnieuw, maar de pup sprong weer op en liet modderige pootafdrukken achter op haar verpleegstersuniform.

'Ik denk dat we hier een niet-africhtbaar exemplaar hebben,' zei ze lachend, en ze veegde de afdrukken weg.

'Geen enkele hond is niet af te richten,' antwoordde hij. 'Maar deze lijkt een iets grotere uitdaging dan de meeste. Ik vermoed dat u haar verwent als ik er niet bij ben.'

Ortipo had in elk geval de kunst van het wachten onder de knie en deed haar behoefte pas als ze buiten was, wat bewees dat ze een bepaald niveau van gehoorzaamheid had, zij het niet erg hoog. Hun inspanningen ten spijt sprong ze tegen iedere voorbijganger op, blafte verwoed naar de tuinmannen en weigerde te komen tenzij ze iets te eten kreeg. Ze lachten tot ze pijn in hun zij kregen terwijl ze over het grasveld dar-

telde en bladeren probeerde te pakken die opwaaiden in de wind, of achter enorme zeemeeuwen aan joeg, die opvlogen zodra ze een meter bij hen vandaan was.

‘Wat denk je dat ze zou doen als ze er een te pakken kreeg?’ vroeg Tatjana.

‘Ze zou zich een hoedje schrikken. Die gigantische meeuwen kunnen heel fel zijn.’ Hij had het gevoel dat ze trotse ouders waren en was verrukt omdat de hond hem een voorwendsel gaf om samen tijd door te brengen zonder dat iemand daar vraagtekens bij zette. Ze hadden niet eens een chaperonne.

Tatjana had zijn rolstoel helemaal naar de kalkstenen kunstmatige grot aan de rand van de grote vijver gereden toen er een paar druppels regen vielen, waarna ze zich de grot in haastten om te schuilen. De buitenmuren waren versierd met zeeschelpen en het waterthema werd binnen voortgezet met Neptunus-maskers op de ramen en uitgesneden dolfijnen en tritons op de zuilen die het gewelfde plafond ondersteunden. Ortipo rende rond en snuffelde in hoekjes, terwijl Dmitri en Tatjana bij de deur wachtten tot de regenwolken over zouden drijven.

‘Tante Ella vroeg gisteravond nog naar u,’ zei ze met een verlegen, zijdelingse blik op hem. ‘Ze grapte dat het lijkt alsof we een romance hebben. Daar plaagde ze me mee.’

Hij aarzelde. ‘Denkt u dat ze erop tegen was?’

‘Nee, in het geheel niet,’ zei Tatjana vlug. ‘Ze zei dat ze uw moeder kent en dat u uit een goede familie komt. Olga is verikkerd op een officier die Mitya heet... kent u hem?’ Dmitri knikte en slikte een opmerking in; hij vond Mitya nogal onbehouwen. ‘Ze praat de hele tijd over hem. Zelfs de kleine Aleksej plaagt haar, maar ik verdenk haar ervan dat ze het leuk vindt om geplaagd te worden.’

‘En dat geldt niet voor u?’

Tatjana aarzelde. ‘Ik ben erg op mezelf en bewaar mijn gevoelens liever voor mijn dagboek zonder het onderwerp van roddels te zijn.’

‘Wat zou ik dat dagboek graag lezen,’ zei Dmitri met een knipoog. ‘Kunt u het straks naar de ziekenzaal brengen?’

‘Nooit!’ riep ze vurig, waardoor hij moest lachen. ‘Denkt u dat het gauw ophoudt met regenen of zullen we snel teruggaan en een nat pak riskeren?’

‘Laten we nog even blijven. Misschien probeer ik wel een paar passen te lopen, als ik uw arm even mag lenen.’

Hij duwde de armleuningen van de rolstoel omlaag om overeind te komen en zwaaide zijn gewonde been op de grond, waarna hij enigszins ineenkromp toen zijn volle gewicht erop stond. Tatjana steunde hem en even stonden ze zo dicht bij elkaar dat hij haar lichaamswarmte kon voelen en haar ademhaling kon horen. Hij verlangde ernaar zijn armen om haar heen te slaan. Durfde hij dat maar!

Ze bleven dicht bij elkaar toen hij een paar passen naar het tegenoverliggende raam hobbelde en even bleef staan om uit te rusten.

‘Ik wil niet dat u zo snel herstelt,’ riep ze bedroefd. ‘Dan sturen ze u terug naar het front en vergeet u dat u me ooit hebt gekend.’

Hij zei hartstochtelijk: ‘Tatjana, ik zal u nooit vergeten. Nóóit. Mocht ik dodelijk gewond raken op een buitenlands slagveld, dan zweer ik dat uw naam het laatste woord op mijn lippen zal zijn en uw gezicht het laatste beeld in mijn hoofd.’

De tranen sprongen haar in de ogen en ze knipperde ze weg, waarna ze haar hoofd opzij draaide. ‘Maar als het verhaal goed afloopt?’ vroeg ze zachtjes.

‘Ik zal er alles aan doen om te zorgen dat dat zo is,’ antwoordde hij met een zucht. Haar gezicht was zo dichtbij dat hij haar had kunnen kussen door slechts enkele centimeters naar voren te leunen, maar dat zou te vrijpostig zijn. Hij wist zeker dat ze kon horen hoe luid zijn hart in zijn keel bonkte, want hij was ervan overtuigd dat hij ook het hare hoorde.

Rond half december kon Dmitri zonder hulp over de afdeling lopen en het verbaasde hem niet dat hij een brief kreeg waarin stond dat hij fit genoeg was verklaard om zijn plicht te vervullen en dat hij zich op 12 december moest melden bij zijn regiment. Hij hield het nieuws een tijdje stil voor Tatjana omdat hij haar niet van streek wilde maken. Bij de gedachte dat hij haar verdriet zou doen kneep zijn borst samen en kreeg hij een brok in zijn keel, maar tegelijkertijd had hij er een hekel aan om zulke belangrijke informatie voor haar te verzwijgen. Toen hij nog maar twee weken te gaan had, nam hij haar mee voor een wandeling door het park, voorbij de piramide waar kleine grafstenen de begraafplaatsen van de drie honden van Catharina II markeerden. Ortipo snuffelde aan de bevroren aarde alsof ze iets bespeurde, hoogstwaarschijnlijk de geur van een vos.

‘Ik wist dat deze dag eraan zat te komen,’ zei ze dapper en ze draaide haar hoofd weg, maar hij hoorde dat ze haar tranen wegslikte. ‘Ik heb wat geschenken voor u. U zult er versteld van staan hoe druk ik bezig ben geweest.’

‘Echt? Wat voor geschenken?’ Hij straalde bij de gedachte.

‘Ik heb een sjaal, handschoenen en een aantal paren dikke sokken voor u gebreid. Ik moet er niet aan denken dat u ligt te bevriezen in een of andere onbeschutte, winderige tent.’

Hij was zo ontroerd dat hij nauwelijks een woord kon uitbrengen. Was dit het moment om haar te kussen? Hij aarzelde te lang en ze had zich al omgedraaid om Ortipo te roepen, die achter een eekhoorn aan zat.

‘We moeten wat foto’s maken,’ zei ze. ‘Ik zal vanavond mijn Box Brownie meenemen naar de zaal.’

‘U hebt al honderden foto’s van me.’ Hij glimlachte. ‘En ik sta overal lelijk op.’ Zij en Olga waren gedreven fotografen.

‘Zult u me schrijven?’ vroeg ze op een ietwat smekende toon.

‘Natuurlijk! U krijgt elke week een brief en dat is minstens tien keer zo vaak als mijn moeder.’

‘Ik zal u elke dag schrijven,’ verklaarde ze met vochtige ogen.

Impulsief pakte hij haar slanke hand en drukte die tegen zijn lippen, waarna hij hem even vasthield om te genieten van de sensatie en om haar heerlijke geur op te snuiven. Ze trok haar hand niet terug.

Dmitri trok zijn marineblauw met gele uniform aan en vertrok 12 december vroeg in de ochtend, samen met twee andere officieren en een twaalfstal soldaten die allemaal naar Polen gingen, waar het resterende deel van het Russische Eerste Leger probeerde het Duitse Negende op afstand te houden. De zon was nog maar net op, maar Tatjana verscheen op de oprijlaan van het paleis, bleek in de winterzon, en stond bij het hek te wuiven. Toen hun legerwagen voorbijreed, zag Dmitri dat haar ogen rood waren van het huilen en hij had het gevoel dat zijn hart in tweeën brak.